

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca

in velja za vse leto gl. 2 kr. 40.
 „ „ „ polu leta „ 1 „ 20.
 „ „ „ črt „ „ 70.

Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne trispodne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
 7 „ „ „ 2 krat
 6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošte, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvedere pri g. Bertoliniu. V okolici: Na Občini v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Bar-koli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sanein M. Magdaleni zg. J. Ježu Naročnina naj se pošiljak sv. Ivanu št. 424, pisma in dopisi vrednistvu v Skorkoli št. 84. Udje pol. dr. „Edinost“ kateri mesečno redno plačujejo, dobivajo list brezplačno na dom.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Slovenščina v tržaških srednjih šolah.

Po naravnem pravu in tudi po glasovitem § 19 državnih osnovnih postav, morale bi šole biti narodne, to je, podučevati bi se imelo v njih v tistem jeziku, v katerem ljudstvo v dotičnem kraju govori. Ali temu žalibog ni tako, ker sedaj vladajoča sistema hoče v Cislitavskih, ali kakor se uradno pravi, v deželah, ki so zastopane v državnem zboru, vse ponemčiti v Translitavskih pa vse pomadžariti in zlasti nam Slovence ne privošči narodnih učilišč, posebno pa ne srednjih šol, o katerih hočemo tukaj spregovoriti.

V Trstu smo Slovenci med Scilo in Karibdo, med nemškutarijo in lahonstvom. Država ima svoji srednji šoli, gimnazijo in realko, z nemškim učnim jezikom, v katerih sta deželna jezika, namreč slovenski in italijanski, le izredna predmeta; mesto ali dežela pa ima svoje srednje šole z italijanskim učnim jezikom in z nemščino učnim predmetom, v katerih pa o slovenščini nij ni duha ni sluha. Od obeh strani smo toraj Slovenci stiskani in zato se ne moremo navduševati ne za državne, še manj pa za mestne učilnice.

Po naravnem pravu morale bi v Trstu biti paralelne srednje šole z italijanskim in slovenskim učnim jezikom in nemščina naj bi se v njih predavala kot obligaten učni predmet. Trst je središče primorske dežele, v kateri sta le slovanščina in italijanščina prava deželna jezika; nemški jezik govore le v mestih naseljeni Nemci, na katere pa ne bi se imelo toliko ozira jemati, ker sicer bi prav toliko z isto pravico smeli zahtevati tudi tu naseljeni Angleži, Francozi, Grki itd. Za Istro, kjer prevladuje hrvaško narečje, naj bi se gimnazija v Pazinu prestrojila v hrvaško učilišče.

Se ve, da mi nemamo nikakega upanja, da se to za zdaj vresniči, ter smo le povedati hoteli, kako bi imelo biti po naravnem pravu narodov. Zdaj pa si poglejmo reči, kakoršne so v resnici pri državnih in mestnih srednjih šolah. Iz pravnega ozira ne moremo pritrditi temu, da je vlada lansko leto italijanščino v državnih srednjih šolah pahnola med neobligatne predmete, med katerimi je slovenščina vedno bila, temveč mi

smo za to, da bi se slovenščina in italijanščina enakopravno predavali na srednjih šolah kot obligatna predmeta za vse, dokler ostane učni jezik nemški.

Tudi, ako bi se imelo podučevanje v drugih predmetih za kake ure na teden skrócić, naj bi bila deželna jezika vsaj zapovedana predmeta, ker sta učencem gotovo še potrebniša, nego marsikateri drug predmet, nego n. pr. grški ali latinski jezik. Res je, da ste slovenščina in laščina obligatna predmeta za učence dotične narodnosti, toda to ne zadostuje in je le nemškutarstvu v prid, ker se kdo lahko izdá za Nemca, da se mu jih nij treba učiti, kakor vé pisatelj teh vrstic n. pr. za učenca na gimnaziji, ki je poitalijančen Slovenec, pa se ne uči ni slovenščine ni laščine, ker se je vpisal za Nemca!

O tej priložnosti opozorujemo naše poslance v trž. zboru na to, naj oni, ako pride ta reč v zboru spet na vrsto, kakor je uže bila, podpirajo zahtevanje italijanskih mestnih poslancev, da se laščini zopet dá njena pravica na državnih srednjih šolah; h krati pa naj zahtevajo, da se dá enaka pravica tudi slovenščini, čemur gotovo ne bi imeli Lahi ugovarjati.

Na mestnih srednjih šolah pa se slovenščina nikdér ne predava; še kot izredni predmet ne. Kriva je tega gotovo največ lahonska večina mestnega starešinstva, ki hoče vse polasčiti in se slovenščine boji bolj, nego hudič križa; kriva je tega tudi vlada, ki se za slovenščino nič ne poteguje, dasi bi bila njena dolžnost, skrbeti za to, da se državne postave spolnjujejo in krivi so tega nekoliko tudi sami Slovenci, ki se za tako važno stvar premalo brigajo.

V nekej seji mestnega zbora sprožil je bil okolišk poslanec misel, naj bi se na ljudske šoli v Škorklji slovenščina vpeljala kot učni predmet, kar se ve da nij obveljalo, ali da bi bil kdo tirjal, naj se slovenščina vpelje v mestne srednje šole, nij nam znano. Morebiti, da dozdej tudi nij bilo k temu vgodne priložnosti in zato v prihodnje opozorujemo okoliške zastopnike tudi na to. Vlada sama pa naj bi najprva za to skrbela in če tudi ostane pri svojem principu, da je učenje deželnega jezika obligatno le za učence dotične narodnosti, naj vsaj mestnej gosposki ukaže, da mora slovenščino vpeljati v svoje srednje šole kot

zapovedan uk za Slovence in kot prost predmet za druge. Slovenci tudi davke plačujemo in imamo take pravice kakor jih imajo Nemci in Italijani, zato ne prosimo, temveč zahtevamo, kar nam gre po pravici, bodi si od države ali od mesta kot dežele. — O koristi in potrebi znanja slovenskega jezika v Trstu in na Primorskem sploh pa spregovorimo prihodnjič.

Dopsi.

Iz tržaške okolice, 5. maja.

Uže več let hodi v okolico, v zlasti o nedeljah, neki gospod iz Trsta. Srečal sem ga večkrat in mislil, da je inženir pri magistratu in da ceste ogleduje, ker je vedno v tla gledal i se na človeka, ki ga je srečal, le po strani ozrl. Ko sem pa opazil, da navadno v farovže hodi, tedaj sem sodil, da mora biti škofov služabnik, ki nosi duhovnikom pisma. Jaz nijsem radoveden, zato se tudi nijsem dalje brigal o njem. A letos sem ga prav dobro spoznal. Nij še davno, kar je prinesel nekoliko bukev v okolico, rekel, da jih je sam spisal za slovensko ljudstvo, na vso moč jih hvalil, da še tacih noben Slovenec nij spisal, ponujal jih in ko se je nekdo branil jih kupiti, grdo ga je oštel. Te dni sem stopil v Trstu v neko štacuno, da kaj malega kupim za god svoje vnučki. Našel sem v štacuni po naključbi tega gospoda; bil je ves srdit; krog njega so stali: štacunar, neki precej velik mlad gospod s kodrastimi lasmi in uže postaran mož srednje velikosti. Štacunar ga je hvalil, druga dva gospoda sta mu pa nasprotovala, sam pa se je jezil in govoril: preklet far je pisal. Zopet drugikrat sem nekde naletel nanj, ko je državnega poslanca, gosp. Nabergerja obiral zato, ker je na Dunaj znani predlog zaradi vžitine v okolici stavil. Pital je našega poslanca, katerega vsa okolica po pravici čisla in spoštuje, s psovko: neumen kmetač; jezil se je, zakaj njega nijso izvolili, ki je največ storil za Slovence. Čul sem, da je ta gosp. naš domačin, ki ima kampanijo pri Trstu; svarim tedaj okoličane, naj ga ne poslušajo; on ne more imeti z nami dobrih namenov, ker spoštovane in zaslužene naše rojake tako napada *).

Jože.

* Tudi je bil od prvega protiven ustašem. (Ur.)

Ne vem, živimo li v ustavni Austriji, ali kje tam v Bosni; kajti spominja me tega živinska kuga in pa preziranje Slovencev. Na Turškem je navadno vedno živinska kuga, pri nas le malo kedaj; na Turškem je preziranje Slovanov vedno in tako je tudi pri nas v ustavnej Avstriji.

Ko sem ogledaval tablice z napisom „peste bovina,“ mislil sem, da je živinska kuga le za lahe, ker le onim je bilo svarilo, da se ne sme vlaziti in izlaziti.

Ko pa sem došel z svojim poštenim psom, precej je začel vojak mahati z roko, kazaje na tablico; za Boga, kaj neki mora to biti? klical je: peste boina; gledam psa, bil je vesel; mislil sem si: jaz gotovo nemam pseta bolnega, pa ko me neki strašni Cerberns podučil, kaj da je, še le takrat sem zapazil tablico in jo gledal kot dolgouh nova vrata pri hlevu.

Prezvišeni, slavni, skrbni magistrat! vsaj tudi mi plačujemo pošteno davke in dajemo sinove k vojakom, zakaj se prezira naš domači jezik? zakaj se ne pošiljajo pozivi in naznanila v slovenskem jeziku po našej okolici, kam ste založili imenitni § 19. drž. osn. postav? morda ima veljavo le za Lahe in Nemce? Kako lahko nastanejo nezgode v takih prilikah, ko kmet ne zna laškega brati, koliko je bilo uže v okolici okoličanov kaznovanih vsled turškega magistratovega vladanja po okolici, ker se je vse le izključljivo v laškem jeziku pošiljalo. Tako ne sme več biti. Gospodje iz magistratove kolibe, učite se našega jezika, saj živite od naših žuljev, saj ste čudno kolibo tudi z naših novcev sezidali; zdaj se lahko še dobrovoljno učite, pride pa čas gotovo, ko se bode učili slovensčine po sili, takrat bo pa veljal pregovor: plavaj, ali ttoni.

Gospodarstvo mestnih očetov je prav po turškem kopitu; ko so šli trije gospodje na Dunaj, da pokopljejo predlog, ki ga je naš spoštovani g. Nabergoj stavil v državnem zboru zaradi užitnine, vzeli so se saboj 6000: reci šest tisoč gl.; tudi ti novci so naši in ste jih tako lahko iz mestne denarnice dali; koliko časa se mora kmet truditi, da zasluži 6000 gl.

Z 2000 gl. je na Dunaj kaj prijetna pot. Jaz bi hotel vsak teden popotovati, gotovo nebi trosil na Dunaju denarja za drago žensko obleko, kakor je to nekdo storil, potem pa mu je zala gospodičina ušla se svilnato obleko, ter mu od daleč osle kazala.

Predaleč sem zašel od § 19. ki sem si ga za predmet vzela. Okoličani, ako bomo dalje tako zaspani, vzemó nam, meni nič, tebi nič, kakor da bi okoličanov ne bilo, ne le doljenje vasi pod Krasom, temuč vse, kar magistratu kaj nese, in ako bi v Trebiču bogat rudnik bil, zagotavljam vas, da bi tudi Trebič v mesto padel.

Okoličani, ozrite se okrog sebe, saj zarja vstaja, pregledajte, da je dan, ako ne, zaspani boste živeli v temi.

Metokus.

Naši Openci se vedno hudujejo nad magistratom, da jim ne da tega in tega; sami si pa nečejo čisto nič prizadevati, da bi kot v vsakej drugi vasi delali za svoj komun, kakor oni pravijo. Oni le čakajo, da bi jim samo prišlo, ali to je nespametno. Pred nekaj leti je nam izbral magistrat zelo nepriljubnega H. za župana samovoljno, če tudi so možje po postavi tri predložili magistratu, naj enega teh treh potrdi. Pa kaj se zgodi? Slavni magistrat je prezrl vse tri od vse občine izvoljene, ter postavil takega na čelo, o katerem je znal, da bo na njegov mlin vodo obračal. Naša vas je ena izmed največjih v okolici in najbolj zaspana v narodnem obziru. Pri polit. drž. „Edinost“ je komaj 6 mož iz naše vasi; ali nij to nemarnost in lenoba? Zato pa tudi vlada na Opčini nevednost in sirovost, bokal in liter sta češčena, narod pa je deveta briga. Oni možje pa, ki se za narod trudijo, kažejo da so saj izobraženi. O žalostna Opčina, kedaj posije luč v temna srca tvojih prebivalcev!

Narodni zmaj.

Politični pregled.

Mejusobne zadeve mej avstrijsko-ogersko državo so poravnane, ker so ministri obeh državnih polovic, ko je krona nanje vplivala, vendar dobili modus vivendi. Reči so ostale večidel pri starem; novim določbam se je postavil samo temelj, treba jih bode še natanjšeje razsnovati, vzlasti bankine zadeve.

Turško vprašanje dela preglavico državnim možem. Vstaja se vedno širi; Hrcegovci so Turke v Dugi pri Preseki tako natepli, da jih je nad 3000 mrtvih na mestu obležalo; v Bosni tepe turške čete vstajski vodja Golub i drugi! vstaja je uže skoraj po vsej Bosni razširjena. V Solunu na Macedonskem, rojstnem mestu slovanskih apostlov sv. Cirila i Metoda, vstali so Turki zoper kristijane ter francoskega i nemškega konsula umorili. Mej Turki se je vnel stari fanatizem, staro sovraštvo na kristijane in takih dogodeb, kakor v Solunu, batí se je povsod, kder je prebivalstvo mešane vere. Iz Bulgarskega se brzojavlja, da je 30 vasi za orožje prijelo i se vzdignolo na Turka. Turška vlada še vedno pošilja vojake na srbsko i črnogorsko mejo; Srbi i Črnogorci stojé v orožji, ter so vsak dan pripravljene prestopiti mejo. Ogenj je tedaj v strebi i gasilci ga ne vduše več, naj se še tako prizadevajo. — V Berolinu so sedaj zbrani ruski, avstrijski in pruski ministri zunanjih zadev, da se pogodi zastran vzajemnega postopanja o vshodnjem vprašanji; naj sklenejo kar koli, toliko je gotovo, da je turška vlada v slovanskih turških deželah dalje nemogoča in da le orožje razsodi osodo ondašnjih dežel i narodov.

Poročilo

političnega društva „Edinost“ obravnava v XI. občnem zboru dne 7. maja v Rojanu.

Če tudi je bilo slabo vreme, vdeležilo se je nad 70 udov občnega zbora.

Predseduje g. podpred. Nadlišek, zapisuje tajnik Dolinar, vlado zastopa g. višji komisar Vidic; zborovanje se začne ob 1/2 12 uri.

G. predsednik odpre zbor, ter razloži pomen njegov, g. Dolinar prosi besede.

G. Dolinar začne govoriti blizu takole: Dragi kmetje in okoličani! namenil sem se danes spregovoriti nekoliko besedij o važnem namenu današnjega občnega zbora. Danas smo se tukaj zbrali, da pretresavamo edino točko dnevnega reda, namreč obravnavali bomo o protestu, katerega naše društvo c. k. namestniji predloži glede premaknenja mestne meje v okolico.

Čisto naravno je, da mesto ne more pri sedanjih mejah več ostati, i po mojem mnenju bi bilo tudi od nas nepravično, to zahtevati.

Mesto se je začelo širiti; od leta do leta zidajo se nove hiše in Trst je zrastel, da sami neznamo kedaj.

Po mojem mnenju je naravno, da mesto ne more imeti po sredi mesta meje, ker to administrativno davkarski urad zavira. Zato priporočam, okoličani, da pri tej stvari previdno delamo in prevdarimo, da moramo tudi mi, če tudi nemamo večine in moči, prevideti, zakaj je c. k. vlada s tem predlogom deželnega zbora zadovoljna.

Čul sem pri zadnji odborovi seji našega političnega društva glasove, vsakej stvari in vsakemu predlogu pol. dr. protivne; rekli so nekateri: Ako ne ostane pri starem, rajši nič.

Gospoda moja, jaz nijsem tega mnenja. Jaz vam nečem svojih nazorov vsiljevati; vsak ima tu prosto besedo, vsak naj svoje misli razodene in predlog stavi, in katerega predlog bode z večino sprejet, tisti mora veljati.

Jaz ne govorim tukaj sam iz sebe; moj govor je naslonjen na menitve skušenih gospodov in dobrih rodoljubov, kateri so mi pot pokazali, po katerej bi se morda dalo kaj doseči; če se mi za stare meje Trsta potezamo, in proti premaknenju protestiramo, kopljemo luknjo v vodo in ne opravimo nič, vse naše delo in trud je zastonj.

Odbor je na mestnem planu načrtal z rudečo barvo primerne meje, po katerem bi v mesto prišli le tisti deli okolice, katera je uže zdaj popolnem nazidana in z mestom spojena. Vsi drugi kraji pa, kjer so njive in nogradi, ostali bi zunaj mestne meje.

Okoličani, mi smo zapuščeni in brez moči. Lahki imajo vso moč v rokah, lahko delajo kakor hočejo, v deželnem i mestnem zboru preglašujejo vse naše prošnje in želje. Mi smo sami na sebi premajhni, nemamo drugega zaveznika, nego vlado in če bo nam ona pravična, treba je, da se naslonimo na njo z zaupanjem, da pravične naše

želje v pretres vzame in usliši naš protest. Priporočam vam, okoličani, bodite složni, podpirajte stvar in glasujte vsi za moj nasvet. (Dalje prihodnjič).

KRITIKA.

III.

Predno človek kakoršno koli knjigo svetu v roke da, mora vestno presoditi, ali bode ona ljudstvu koristna, ali ne. Če ne najde nobene koristi, stori najboljšo, da jo vrže v ogenj, ali vodo, kajti nekoristne knjige so škodljive, ker človek ž njimi trati dragi čas, gubi veselje do branja tudi dobrih knjig i poleg tega še denar proč meče. Dobre knjige pa imajo raznotero korist: one človeka kratkočasijo, veselje, nagibajo ga k dobrim delom, od slabih odvračajo, blažijo in plemenite mu srce in glavo vedre. — Koliko teh dobrih lastnostij utegne imeti knjiga, zoper katero sem izdrl kritični meč? Jaz trdim, da nobene i to mojo trditvev podpira občna menitev. Gosp. Godina je spisal in izdal uže več knjig, ali mej tem, ko so bili hvaljeni drugi pisatelji, *preziral se je on popolnem, ostal je do današnjega dne pisateljaka ničla*, le sam se je časi pohvalil v časnikih, še večkrat v lastnih svojih knjigah, največkrat pa z jezikom si veliko vrednost in hvalo dajal. Jaz take hvale ne morem na vago devati, ker se držim starega pregovora, ki pravi: lastna hvala smrdi. Če je Horacij smel sam o sebi reči: Non omnis moriar, ne velja to o gosp. Godini, ker je nekoliko razločka mej njima.

Kratkočasiti in veseliti njegova knjiga ne more, ker od prve do zadnje vrste nema ni ene dobre šale, ni ene lepe in lepo oblečene misli; o estetiki niti govora nij; nagibati človeka k dobrim delom, odvračati ga od slabih, ali mu srce greti in blažiti ne more tako pisanje, v katerem veje samopasen, strasten, nestrpiliv, grizljiv duh. Celo besede: „Bog daj!“ „hvala Bogu! itd.“ ranijo večkrat nežna čutila, ker jih gosp. pisatelj rabi na nepravem mestu, v čisto vsakdanjih nepomenljivih stavkih. Vsaka reč ima svoje meje; omne nimium vertitur in vitium, pravi Latinec, in zapoved veleza: Ne imenuj po nepotrebnem božjega imena. — Kako priskutno je tole: „Najvišje bitje, katero se imenuje Bog.“ Jeli slovenski narod tak divjak, da ga mora gosp. Godina učiti, kako se imenuje najvišje bitje? da je on pisal: „najvišje bitje, Bog,“ ali samo eno, ali drugo, pa bi dobro bilo. Besedi „stvarnik“ prideva gosp. pisatelj prilog „najvišji,“ kakor da je stvarnikov več vrst, višjih i nižjih; zakaj se ogiblje najboljšega, sploh rabljenega pridevka „vsemogočni,“ tega menda sam ne zna. Neokusno je tudi to, da se vedno sklicuje sam nase, kakor da je kdo vé kaj; tolikokrat pritaknjeni stavki: „Kakor smo že omenili“ itd. ne morejo nobenemu po všeči biti.

Sploh je njegova knjiga v estetičnem in etičnem obziru taka, da človeka nevolja obhaja, zouna lomi, ko jo bere.

Morebiti pa gosp. Godina ljudem glavo vedri, saj pravi, da piše ljudstvu v poduk? Kaj še! Gorjé Slovincem, ako ne bi imeli boljših učiteljev! Vse iznašbe so popisane jako slabo, veliko je kokodakanja, malo jaje. Eden izmej *boljših* popisov je tale: „Iznajdba svile (žide).“

Opazovanje, kaj da se rodi po tem, da neki nočni metulji, katerih živénje traja kakih šest tédnov, se najedò murvinega pérja v spomladi, in se pa potem zaprédejo, — da si napravljajo namreč iz tega, kar snedò, nek zavitek jajčne podobe ali néko luščino enake podobe, obstoječo iz jedne same niti dolge do 1000 čevljev, je dalo že v davnih časih ljudém, in sicer v Aziji, to je, v Kini in Indiji, uzrok tej važni iznajdbi. Razvija se pa oménjena nit vsacega zavitka (luščine) umetno po navlašnji napravi, in se po tem pridéluje rédna svila — to jako znamenito tergovinsko blago, kakor je že sploh znano. Sviloréja je zdaj v mnogih deželah razširjena.“ To je vse, kar je povedal gosp. Godina o svilarstvu. Komu je ta prazna mlatva v poduk in korist? Da je gosp. Godina podal kratko zgodovino o svilarstvu: kako ostrá postava je varovala njegovo skrivnost na Kitajskem, kako so svilo cenili Rimljanje, da so jo zlatom odvagavali, kako je prinesel seme misijonar v votlej palici v Evropo, kako se je potem svilarstvo razširilo in kake dobičke donášalo celim deželam, in je tej zgodovini dodal kratek in dober poduk o svilarstvu; bilo bi to zanimivo in koristno Slovincem, ki se s to obrtnijo še premalo pečajo.

Kakoršen je ta popis, takošnji so vsi drugi. Kaj pravim, vsi? Ne, še slabši so nekateri, a najslabši mej vsemi o telegrafiji. Profesor Šubic nam je podal v letopisu slovenske matice izvrsten poduk o njej, gosp. Godina izvrstno zmešnjavo. On popisuje električni tok mej dvema brzojavnima postajama tako napačno, da se mora vsak strokovnjak čuditi pisateljevej nevednosti. Oktroiral je telegrafiji tudi take črke, ktere se nikoli nijso i se nikoli ne bodo rabile, ker so popolnem nepraktične. V srednjem veku so imeli učitelji pregovor: Graeca sunt, non loquantur; to se pravi: česar ne znaš, tega ne uči.

Nemam volje, dalje o tej nevšečnej stvari govoriti, uže iz tega, kar sem povedal, vsak lahko vidi, da ne klatim zved z slovenskega neba, ampak da pometam smeti izpred domačega praga.

V začetku te kritike sem rekel, da pozneje povem, zakaj sem se lotil tega dela. Vzrok je sedaj očiten; kritika je bila potrebna časti našega slovstva in koristi slovenskega ljudstva in veseli me, da me je mnogo veljavnih mož v tej menitvi potrdilo. Da bo gosp. Godina vedel njenega očeta, da se ne bode v očitnih krajih drl na druge, moram še povedati, da je nij pisal „preklet far,“ ampak *)

Strupena kača.

*) Prihodnjič priobčimo list, kateri je gosp. Godina pisal uredniku o tej kritiki; „Strupena kača“ mu uže prilije potrebnega strupa. Uredn.

Domače stvari.

Slovenski veteran, Matija Dolenee, umrl je te dni v Trstu v 86. letu. Ker je mož Rubinsonu enako mnogo pretrpel, naj občinstvu nekoliko o njem povemo.

Rojen je bil 11. februarja 1790 v Postojni pri Martinčku. Leta 1809 je pobegnil pred francosko vojsko na Štajersko na avstrijska tla, pa bil je z nekim tovarišem na Savi vjet, v francosko vojske nvrščen, in skozi Italijo na Francosko odpeljan. Šel je potem z Napoleonom I. skozi Nemčijo v Rusijo, kjer je v vseh bitkah bil, na zadnje pa pri požaru Moskve pri Tombei z drugimi zajet in v Sibirjo kot vjetnik odpeljan. Po pomirjenji leta 1815. izpuščen iz Sibirje v svojo domovino, kjer so ga uže vsi njegovci mej mrtve šteli, moral je zopet v avstrijsko vojsko stopiti, ter 4 leta služiti v kranjskem polku.

Leta 1819. je bil odpuščen. Še to leto je stopil za tehtovalca v službo, ter služil 57 let, katera služba je jako težavna bila. Zapustil je dva sina in 17 stričnikov, kateri žalujejo za njim. Kanjki je bil trdnega zdravja, kakor je ves Martinčkov rod v Postojni. V francoskih vojskah je mnogo pretrpel, bil je ostanek one armade, ki je zmrznila na Ruskem, vedel se je hrabro in junaško, zato pa je dičila junaške prsi srebrna svetinja hrabrosti in križec. Naj mu bode zemljica lahka!

O njegovem vojaškem življenji bi se napisal lep roman, ako bi bil kedo več o njem znal, ali živel je v tihoti in miru.

Samomori pri vojacih. V kadetskej šoli v Trstu se je v noči od 1. na 2. maja z lastno puško ustrelil frekventant H., rodom Slovenec, nekoliko lehkomisljen, a od tovarišev ljubljen mladenič. Uzrok samomoru je neznan, a tovariši ga iščejo v slabej klasifikaciji. — Dva dni prej se je ustrelil v Pulji narednik hrvatskega polka Wezlar, imenom Trničič, ker ga ministerstvo z majevim advancementom nij naredilo kadetom, premda so njegovi součenci, ki so mnogo slabše kadetsko šolo absolvirali, postali većinom častniki. Tako slavljena vojaška nepristranost sili mlade ljudi do žalostnih činov.

Gospod Cimola je osnoval v Trstu, na Opčinah, v Proseku, Sežani, Miljah in Kopru prav krasno pogrebno pripravo i po nižjej ceni, nego tržasko pogrebno društvo. Priporočamo njega toliko bolj, ker ima tudi plemeniti namen, da ubozim postreže brez plačila.

Program besede, v nedeljo dne 14. maja 1876. v Rojanski Čitalnici: 1. „Moški zbor.“ — 2. „Čvetospev.“ — 3. „Eno uro Doktor.“ — 4. „Zbor.“ — 5. Prvikrat: „Raztrešenca,“ vesela igra v enem dejanju. — 6. Družbena zabava in ples.

Začetek o 7 uri zvečer. — Vstopnina za neude 30 kr. za osobo.

Razne stvari.

Škof Strosmajer mecen umetnosti.

V „Piccolo“ piše nek dopisnik iz Napolja: Prej nekterimi tedni je zapustil Rim imenitni hrvaški škof Strosmajer, kateri vsako leto v zimskem času svojo domovino zapusti, pride v Rim in stanuje v I. nadstropji na „Ripti“; da se je tako rekoč pomeščanil, kupuje knjige, starine, umetelnosti, občuje z najodličnejimi umetniki in učenjaki, obiskuje njih atelirje in dvorane. Posebno vnet je za glasbo.

Pri vsem tem pa ne pozablja svojih domorodcev, ki ga po pravici svojega očeta imenujejo; to znajo tudi vsi Hrvati, kateri v Rim dohajajo. Pozimi leta 1875-76. je pela hrvaška pevkinja Vizijakova v gledišču „Appollo.“ Strosmajer šel jo je pošlusat, to se ve, v civilni opravi. — Prav to zimo je prišel v Rim znani violinist Krežma; škof Strosmajer je skrbel zanj očetovski in ko je nevarno zbolel umetnik, nij škof prej zapustil Rima, da je Krežma da dobrega ozdravel. *Slava mu!*

Palacki, češki zgodovinar, je praznoval v nedeljo 23 aprila, zvršitev knjige češke zgodovine, katera ima štiri zvezke; nabralo se je bilo ogromno število povabljenih čestiteljev na strelškem otoku v Sofijni dvorani. Govorili so najodličnejši češki rodoljubi, telegramov je došlo iz vseh slovanskih dežel obilo, tudi pisma od nekaterih iskrenih veljavnih domoljubov. Palacki je vzbudil narod iz narodnega spanja, on je oče Čehom, stal je v naj burnejih časih ko skala v morji, zato ga tudi vsi Slovani časte in vzlasti Čehi. *Slava mu!*

Vojaška godba izvikana. Na Češkem je bila pri nekej slavnosti vojaška godba izvikana, to je: žvižgali in šumeli so jej, da je morala jenjati. Kriv je bil polkovnik, ki je vse narodne melodije iz programa izbrisal. Našemu domačemu polku Kuhnu se tega nij treba bati, kajti nikdar se nij slišala od njega v Trstu kaka narodna melodija, pač pa od Hrvatov!

Junak Hubmajer je zopet srečno došel v Beligrad, kakor poroča dopisnik „Praške Politike“; želimo mu mnogo vspeha in junaških lavorik.

Hubmajer, iz Trsta prognan, bil je nekaj časa v Švici, in od tam je šel v Srbijo; rekel je našemu uredniku, da ne bi mogel živeti daleč od bojišča in čuti, kako se s Turkom lasajo.

Desetletni ubijalec. Pri jezeru Garda na Italijanskem so se otroci igrali, desetletni deček zagrabi kamen mej preprirom, ter rani štirinajstletnega fanta na nogo, da je padel. To še nij bilo dosti, vzame drug kamen ter bije ležečega po glavi in še po njem skače, da je ubogi dušo izdihnil.

Čudno povračilo. Nedavno je umrl v Kolmaru nek odvetnik, ki je zapustil no-

rišnici tega mesta stotisoč frankov v oporoki rekoč: Jaz sem ta denar dobil od tistih, kateri so se vse svoje življenje pravdali; toraj nij moja zapuščina nič drugega nego povračilo.

Žena Matuzalemka. „Korir Poznan-ski“ je objavil, da živi v neki vasi Kosiarki blizo Varšave stara žena po imenu Lucija Uzceivek, rojena 13. decembra leta 1709, katera je kljubu svojih 166 letne starosti v najboljšem zdravju. Krstne crkvene bukve spričujejo to starost. Stari ljudje tistih krajev pravijo, da je omenjena žena prav taka, kakoršno so v mladih letih poznali, da se tedaj nič nij spremenila.

Zavdanje z gumbom (knofom). V Dancigu na Nemškem je umrl neki gospod vsled zavdanja z gumbom (knofom), kateri je bil iz kovine in ga je v srajci nosil. Gumb je bil od pōta zelenkast, odrgnil je gospodu kožo in tako mu s zelenim volkom (verderame) zastrupil krv, da je moral umreti. Naj bo to z svarilo vsem, kateri v srajcah gumbe iz kovine nosijo.

Listnica uredništva.

G. Č. Materija. Insetat je isto v nemškem, mi smo ga po originalu prevedli. — G. J. sp. v T. V listnici se nijste upali imena podpisati, hodite na Turško. — G. J. Štrukelj St. Damiano. Prejemate list? — G. J. J. na Rakeku. Zakaj nij odgovora? — G. Ž. D. v Škofjiloki. Vašim novim ga-

silcem trebalo bi vedno dežja, Bizmark in Moltke imata na prodaj več „Pickelhaub,“ bi se li v Loki mogle v denar spraviti? list odpošiljam vsem enako redno, treba bo popraskati, kjer srbi.

Dr. AUGUST OLIVO

C. K.

NOTAR

je odprl svojo pisarno 1. tega meseca blizo starega sv. Antona, via Fontanone, št. 7, v I. nadstropji v istih prostorih, kjer je bil poprej gosp. notar Dr. Quarantotto.

ANTIGONA,

žalostna igra v petih dejanjih se dobiva zdaj po 35 soldov tudi v bukvarnicah in sicer jo imajo na prodaj: V Trstu F. H. Schimpf, v Gorici F. Vokulat, v Ljubljani J. Giontini, v Celovcu J. in F. Leon in založnik sam J. Križman pri sv. Ivanu poleg Trsta.

Dobra domača kapljica!

Kdor hoče dobre vinske kapljice pokesiti, naj pride k meni; v nedeljo 14. t. m. nastavim svoj pridelek domá pri Piščancih.

Luka Piščanec.

Najnovojše srečkanje

VELICIH ISTIN,

kterih prvo bode meseca junija 1876.

V tem od države zavarovanem srečkanju se potegne v malo mesecih

0,000,000 državnih mark,

katero se razdelé med tiste, ki so se vdeležili srečkanja.

Razen 00,000 dobitkov v denarju je najvači dobitek

375,000 državnih mark.

K temu posebno varnemu srečkanju dobí lahko vsak izvirne srečke (ne promes) in velja

Cela srečka 6 drž. mark ali 3 gold. 30 kr. av. velj.

Polu srečke 3 " " " 1 " 65 " "

Četert " 1½ " " — " 85 " "

Naročila se vrše po poslanem denarju ali povzetji tudi v najdaljše kraje naglo in na tihem; uredska dobitna kazala in denarni dobitki se pošiljajo precej po srečkanju in pregledi se delé brez plačila.

Vsaka hamburška hiša daje poročila o našej firmi.

Naj se tedaj vsak s zaupanjem obrne na svetu znano firmo, ki prodaja naše ugodne srečke.

Bratje Lilienfeld,
opravništvo državnih papirjev
v HAMBURGU.